

Nyttig helsearbeid i nye tider

Polyfon-konferansen **9. november 2023**

Sammendrag for plenumsforedrag

Innhold

Program.....	2
Har vi sjans mot demenskor-bølgen, eller er demenskor-bølgen sjansen vår?	3
Musikkterapi i barnepalliative team: Er vi rustet for en ny helsehverdag?	5
Musikkterapi i integrert behandling for personer med samtidig rus og psykisk lidelse	7
FACT ung: Musikkterapi som behandling, forebygging eller påkobling?	9
Samproduksjon mellom fag og erfaringskompetanse. Hva og hvorfor?.....	11

Program

Konferansier: Randi-Luise Møgster, viseadministrerende direktør ved Haukeland universitetssjukehus og leder for Polyfons styringsgruppe.

09.30-10.00: Dørene åpner – registrering, kaffe & frukt
Posterutstilling i vrimlearealet

Plenum

10.00-10.30 Musikkinnslag v/ kor fra Bergen kompetansesenter for demens, under ledelse av musikkterapeut Gerd K. Lunde Torsvik med musikkterapistudenter ved Griegakademiet

Åpningshilsen v/ Gottfried Greve, viserektor ved Universitetet i Bergen
10.30-11.05 *Har vi sjans mot demenskor-bølgen, eller er demenskor-bølgen sjansen vår?*
Jelena Golubovic, ph.d.-stipendiat, Norges musikkhøgskole
Respons: Christian Gold, professor, NORCE

11.05-11.20 Pause

11.20-11.55 *Musikkterapi i barnepalliative team: Er vi rustet for en ny helsehverdag?*
Merethe W. Lindvall, musikkterapeut, Haukeland universitetssjukehus
Respons: May Aasebø Hauken, professor, Senter for krisepsykologi, Universitetet i Bergen

11.55-12.30 *Musikkterapi i integrert behandling for personer med samtidig rus- og psykisk lidelse*
Pablo Tellez, musikkterapeut & Kristian Toppe Aarlie, assisterende seksjonsleder ROP sengepost, Haukeland universitetssjukehus
Respons: Eva Brekke, postdoktor, Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP)

12.30-13.15 Lunsj

Parallelle foredrag i 5 spor

13.15-14.45 25 minutter pr presentasjon inkl. spørsmål, 5 minutter forflytning

14.45-15.05 Pause / Betjent posterutstilling i vrimlearealet

Plenum

15.05-15.40 *FACT ung: Musikkterapi som behandling, forebygging eller påkobling?*
Christine Wilhelmsen, ph.d.-stipendiat, Norges musikkhøgskole & Viggo Krüger, førsteamanuensis, Griegakademiet, Universitetet i Bergen
Respons: Kenneth Dybdahl, Polyfons erfaringspanel

15.40-16.15 *Samproduksjon mellom fag og erfaringskompetanse. Hva og hvorfor?*
Kristina Bakke Åkerblom, ph.d.- stipendiat, Høgskulen på Vestlandet & Torbjørn Mohn-Haugen, generalsekretær, Erfaringsssentrum (erfaringskonsulentenes interesseorganisasjon)

16.15-16.30 Musikkinnslag v/ Kom Nærmere, under ledelse av musikkterapeut Johannes Melhus Medlien

Har vi sjans mot demenskor-bølgen, eller er demenskor-bølgen sjansen vår?

Om betydningen, konsekvensene og utfordringene ved demenskor-fenomenet, og (nye?) muligheter ved musikk som forebyggende og helsefremmende tiltak

Plenumsforedrag

10.30-11.05, Mimes Brønn

Jelena Golubovic til høyre, saman med Ingrid Gjessing Linhave og Kim Wigaard. Foto: Else Thorbjørnsen / NORDISK BANIJAY/NRK.

Jelena Golubovic, musikkterapeut og stipendiat ved Norges Musikkhøgskole, som for tiden er kjent som pianist og korleder i NRKs serie «Demenskoret». Jelena er også ansatt som fagansvarlig i Norsk Forening for Musikkterapi og har en lang erfaring og stort engasjement innen musikkterapi og eldre helse. Jelenas doktorgradsprosjekt er fokusert på musikkterapi som mulig behandling for delirium hos akuttstykke eldre, og hun har per i dag publisert flere vitenskapelige artikler på dette tema.

Sammendrag

Med et stadig økende antall eldre personer i det norske samfunnet, forventes det innen år 2050 en sterk økning av antall personer som lever med demens, i forhold til dagens om lag 100 000. Denne målgruppens sykdomsbilde er kompleks med flere komorbiditeter, og medfører en rekke medisinske, psykososiale og økonomiske utfordringer for både personen selv, pårørende, helsetjenesten og hele samfunnet. Disse utfordringene vil også øke i årene som kommer. Det vi vet er at høy alder og genetikk er kjente predisponerende faktorer for utvikling av demens, men det vi også vet er at oppimot 40% av all demens kunne vært unngått ved effektive forebyggende tiltak.

Legemiddelbehandling kan effektivt bedre noen av symptomene ved demens, men har en rekke bivirkninger kan være en utløsende faktor for andre skadelige tilstander slik som akutt forvirring (delirium). Forskningen tyder på at tverrfaglige, multikomponent tiltak og tilnærminger med en personsentrert, psykososialt og miljørettet tenkning i bunnen, har stort potensial og burde utforskes mer.

Som et multisensorisk, bio-psyko-sosialt fenomen, har musikk en evne til å påvirke perseptuelle, atferdsmessige, fysiologiske og psykososiale funksjoner simultant. Musikk aktiverer både nevroplastisitet og nevrokemiske prosesser, auditiv-motorisk kobling, arousal, men også selvbiografisk og implisitt minne og affekt-regulering. Musikk har dermed et stort potensial for både behandling og forebygging av demens og medfølgende komorbiditeter.

NRK-serien «Demenskoret» har tatt Norge med storm, og i løpet av kort tid vendt samfunnets oppmerksomhet mot både belastninger som demenssykdommen medfører, men også mot musikk som en verdifull helseressurs for denne målgruppen. Programmet kan også ha gitt et inntrykk om at det «bare er så lett», og at musikk er magisk og helbredende for alle (med demens). Men er det virkelig så enkelt? Er demenskor alt vi trenger? Er dette den magiske løsningen vi har ventet på? Og HVA og HVEM er egentlig demenskor? NRK? Kim Wigaard? Ingrid Jessing Linhave? Musikkterapi? Tverrfaglighet? Frivillighet? Konsert og jubel på Chat Noir? Allsang? Ukentlige korøvelser?

I et samfunn som plutselig har blitt fullstendig frelst og betatt av demenskor-fenomenet, må vi lure på hva som har skjedd? Det føles som om vi alle har skjønnet noe viktig som vi ikke har skjønnet før – men hva er det for noe? Hvilken nerve har demensskoret truffet? Handler det om at dette er noe nytt? Selv om vi mange har «stått i kor» i alle år. Eller er det at det virker så enkelt? I en global «quick-fix» bølge, godt støttet av politikerne og media, leter vi desperat etter tilnærminger som er enkle og som kan virke fort! Og gjerne de som kan resultere i et konkret produkt, noe å vise frem, noe vi kan peke på og si: «Se der, det hjelper!» Det oppleves så berusende og ekstatisk, som å vitne et «mirakel».

Men igjen, hva er det vi ser? Oss selv og vårt behov for «quick-fix» i speilet, eller et faktisk faglig forankret, og forskningsbasert tiltak som virker på NOE og for NOEN? Er suksess garantert ved bare å følge oppskriften, eller er det mer som skal til? Og i så fall hva? Hva med andre tiltak, og andre måter å bruke musikk helsefremmende? Drukner de i bølgen eller får de også en unik mulighet til å bli løftet frem?

Med andre ord, har vi sjans mot demensskoret, eller er demenskor DEN sjansen vi har fått til å fremme et viktigere budskap med mye større og viktigere konsekvenser?

Respons på foredraget

Christian Gold, professor ved forskingssenteret GAMUT, NORCE. Har gjennom 20 år hatt ansvaret for å bygge opp kvantitativ effektforskning ved GAMUT og står bl.a. bak Cochrane-oversikten som fikk stor betydning for Helsedirektoratets anbefaling av musikkterapi i psykoseretningslinja i 2013. Har gjennomført flere store internasjonale RCTer, de siste åra med vekt på demens og depresjon, i studien MIDDEL.

Referanser

- Brancatisano, O., Baird, A., & Thompson, W. F. (2020). Why is music therapeutic for neurological disorders? The Therapeutic Music Capacities Model. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 112, 600–615. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2020.02.008>
- Hillecke, T., Nickel, A., & Bolay, H. V. (2005). Scientific perspectives on music therapy. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1060(1), 271–282. <https://doi.org/10.1196/annals.1360.020>
- Schaefer, H.-E. (2017). Music-evoked emotions-current studies. *Frontiers in Neuroscience*, 11, 600. <https://doi.org/10.3389/fnins.2017.00600>
- Sihvonen, A. J., Särkämö, T., Leo, V., Tervaniemi, M., Altenmüller, E., & Soinila, S. (2017). Music-based interventions in neurological rehabilitation. *Lancet Neurology*, 16(8), 648–660. [https://doi.org/10.1016/s1474-4422\(17\)30168-0](https://doi.org/10.1016/s1474-4422(17)30168-0)
<https://www.fhi.no/nettpub/hin/ikke-smittsomme/demens/>

Musikkterapi i barnepalliative team: Er vi rustet for en ny helsehverdag?

Plenumsforedrag

11.20-11.55, Mimes Brønn

Foredragsholdere

Til orientering: Foredraget blir holdt av Merethe, men er utarbeidet av Merethe og Tone i fellesskap.

Merethe Wolff Lindvall. Foto: Helse Bergen.

Tone Leinebø Steinhardt. Foto: Amalie Huth Hovland, UiO

Merethe Wolf Lindvall jobber som musikkterapeut ved Barne- og ungdomsklinikken, Haukeland universitetssjukehus. Merethe W. Lindvall er utdannet musikkterapeut med master fra Sandane. Hun har jobbet på Barne- og ungdomsklinikken ved Haukeland universitetssjukehus siden 2016. I dag er 20% av stillingen knyttet til det barnepalliative teamet på klinikken.

Tone Leinebø Steinhardt jobber på OUS, Rikshospitalet på Avdeling for barn og unges psykiske helse på sykehus (S-BUP). Hun har lang erfaring fra arbeidet som musikkterapeut med alvorlig syke barn og unge på sykehus. Hun er jobber også i Regionalt Barnepalliativt team HSØ og er svært engasjert i å videreutvikle profesjonen både klinisk innenfor sykehuskonteksten, og på systemnivå. Hun har bl.a publisert artikler om arbeidet med prosedyrestøtte og etablering av musikkterapeuttilbudet i avansert hjemmesykehus i OUS

Sammendrag

De siste årene har musikkterapeuter ved norske sykehus fått deler av sine stillinger knyttet til de nyopprettede Regionale barnepalliative teamene; først i Helse Vest og dernest i Helse Sør-Øst. Vi ser generelt i samfunnet et økt fokus på barnepalliasjon og musikkterapeuter jobber allerede med disse problemstillingene i ulike kontekster.

Arbeidet i Regionale barnepalliative team er et nytt stykke utviklingsarbeid som innebærer å samarbeide på tvers av sektorer og helsetjenester med et samlet mål om best mulig helhetlig oppfølging gjennom alle livets faser. Vi er spesielt opptatt av å sette fokus på hvordan man kan jobbe med målet om at familier kan få musikkterapeutisk oppfølging uavhengig av hvor man bor i landet. I barnepalliativt arbeid står livskvalitet og helhetlig omsorg øverst på agendaen for familier med

alvorlig syke barn- og unge med livstruende og /eller livsforkortende sykdom. Vår erfaring er at musikkterapien virkelig kommer til sin rett gjennom de ulike fasene i slike forløp.

Vi vil i dette foredraget gi et innblikk i hva arbeidet så langt har gitt av erfaringer både klinisk og organisatorisk. Vi vil også se fremover på hvilken rolle musikkterapeuten i de regionale barnepalliative teamene kan spille i å lage nye samarbeidsarenaer som involverer å samordne kompetansen til musikkterapeuter også utenfor helsesektoren. Samtidig må man erkjenne at arbeidet med barnepalliasjon er krevende og stiller store krav til musikkterapeuten. Peger veien videre mot en spesialisering?

Respons på foredraget

May Aasebø Hauken, professor i helsefremming og helsepsykologi ved Senter for Krisepsykologi ved UiB. Hauken leder senterets satsing på alvorlig somatisk sykdom, der hun i de siste årene bla har arbeidet med en modell for kommunal barnepalliasjon.

Referanser

Blichfeldt-Ærø, S.C., Leinebø, L. T. (2017). Musikkterapi for barn i palliasjon – en støttespiller for både kropp og sjel, individ og miljø. *Omsorg* (3), s. 43-47.

Helsedirektoratet (2017) Nasjonal faglig retningslinje for palliasjon til barn og unge uavhengig diagnose.

<https://www.helsebiblioteket.no/retningslinjer/kreft/barnepalliasjon-nasjonal-faglig-retningslinje-for-palliasjon-til-barn-og-unge-uavhengigdiagnose?>

Lindenfelser K.J. (2013). Palliative and end-of-life care for children. I: Bradt, J. (red). *Guidelines for Music Therapy Practice in Pediatric Care*. Gilsum, NH.: Barcelona Publishers; s. 324–55.

Steinhardt T, Mortvedt S. & Trondalen G. (2021) Music therapy in the hospital at home – a practice for children in palliative care. *British Journal of Music Therapy*, 35(2), s. 53-62.

Musikkterapi i integrert behandling for personer med samtidig rus og psykisk lidelse

Plenumsforedrag

11.55-12.30, Mimes Brønn

Foredragsholdere

Foto: privat.

Pablo Tellez er musikkterapeut ved ROP - enhet for rus- og psykiske lidelser ved Psykiatrisk klinikk. Tellez er utdannet musikkterapeut ved Griegakademiet i Bergen.

Foto: privat.

Kristian Toppe Aarlie er assisterende seksjonsleder ROP - enhet for rus- og psykiske lidelser ved Psykiatrisk klinikk. Toppe er utdannet vernepleier med videreutdanning i psykisk helsearbeid.

Sammendrag

Tradisjonelt sett har pasienter fått behandling enten i psykisk helsevern eller i rusbehandlingen, avhengig av hvilken av problemområdene som har vært størst. En slik sekvensiell eller noen ganger parallell behandling har ofte ført til at pasienter med alvorlige psykiske vansker og samtidig alvorlig rusproblematikk har blitt en «kasteball» mellom de ulike tjenester. Disse pasientene trenger en integrert behandling av begge lidelser. Som en del av sin satsning på faglig integrering mellom psykisk helsevern og rusmedisin har Helse Bergen etablert ROP-sengepost 1 for denne pasientgruppen.

ROP-sengeposten skal gi tilbud som omfatter avrusning, stabilisering, utredning og behandling til pasienter med alvorlig samtidig rus- og psykisk helseproblematikk. Den faglige profilen til sengeposten har fokus på integrert behandling gjennom behandlingsmodellen Integrated Dual Disorder Treatment (IDDT). Pasienten får oppfølging både for sin rusavhengighet og psykisk lidelse av samme tverrfaglige team. En vesentlig del av behandlingen omfatter gode overganger mellom ulike faser i behandlingsforløpet, samt koordinert behandling og tjenester på tvers av ulike helsetjenester.

Siden åpning i januar 2023 har det vært ansatt en musikkterapeut i 60% fast stilling som utvikler musikkterapeuttilbudet i den nye enheten. Musikkterapi inngår i sengepostens tverrfaglige team inklusive behandlingsmøter og vil derfor være et viktig supplement i den integrerte behandlingen som tilbys. Musikkterapeuten legger til rette for helsefremmende musikkaktiviteter med fokus på å støtte opp under pasienters bedringsprosess gjennom en ressurs- og samfunnsorientert tilnærming. Vi har opplevd flere ganger at dette sammenfaller med tilnærmingen og fasetenkningen i IDDT. Under Polyfonkonferansen 2023 vil musikkterapeut og seksjonsleder ved ROP-sengepost fortelle om sine erfaringer med musikkterapi i integrert behandling av ROP-lidelser.

Respons på foredraget

Eva Brekke, postdoktor ved Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP). Har i mange år jobbet som psykologspesialist med oppfølging av personer med samtidige rusproblemer og psykiske vansker (rop-lidelse), blant annet i FACT-team. I sitt doktorgradsarbeid undersøkte hun hvordan mennesker med rop-lidelse opplever bedring (recovery), og hva det vil si for tjenestene å arbeide recovery-orientert med denne gruppa.

Referanser

Lien, L. & Lie, T. W. (Red.). (2022). *Sammensatte problemer, sammenvevde tiltak. Integrert behandling av rus og psykiske lidelser*. Fagbokforlaget.

Dartmouth Psychiatric Research Center. (2022). *Integrert behandling av ROP-lidelser*. Hazelden Publishing.

FACT ung: Musikkterapi som behandling, forebygging eller påkobling?

– Hjemmebasert og ambulerende arbeid med ungdom

Plenumsforedrag

15.05-15.40, Mimes Brønn

Foredragsholdere

Foto: privat.

Christine Wilhelmsen er musikkterapeut, utdannet ved Griegakademiet/Universitetet i Bergen. Hun har jobbet i over 10 år som musikkterapeut med ungdom tilknyttet barnevern og oppsøkende kommunalt arbeid, samt voksne innen psykisk helse og rusomsorg. Nå er hun stipendiat ved Norges Musikkhøgskole og studieleder for videreutdanning i musikk og helse. Christine er også styreleder for Norsk forening for musikkterapi.

Foto: Bjarne Bjørkum, UiB.

Viggo Krüger, jobber som forskningsleder og førsteamanuensis ved Griegakademiets senter for musikkterapiforskning (GAMUT), Universitetet i Bergen/NORCE (Norsk forskningssenter). Krüger har publisert bøker, bokkapitler og artikler om temaer som barnevern, utdanning og psykisk helse. Krüger har mer enn 25 års erfaring med samfunnsmusikkterapiarbeid for ungdom i kontekster som skole, barnevern og psykisk helse.

Sammendrag

Dette innlegget fokuserer på bruk av musikkterapi for å nå ungdommer det ellers kan være vanskelig å gi hjelp og støtte til. Innlegget bygger på musikkterapierfaringer som strekker seg over 25 år tilbake i kontekster som barnevern, skole, psykisk helse og oppsøkende virksomhet i kommunen. Vi spør: *Hvordan kan musikkterapi brukes som tilnærming i arbeid med unge som har behov for oppsøkende ambulerende tiltak?*

Innlegget relaterer seg til et behandlings-, et forebyggende-, og det vi kaller et påkoblingsperspektiv. Sistnevnte perspektiv handler om at mange unge som strever med psykiske helseplager i mindre grad enn andre ungdommer deltar i kulturaktiviteter (Bakken, 2022; Goldblatt et al, 2023). Musikkterapi med denne gruppen kan bidra til å forebygge isolasjon og muliggjøre deltakelse (Krüger, 2020). Vi posisjonerer innlegget vårt i henhold til nyere tids arbeid med FACT ung. «FACT ung-team er tverrfaglig sammensatte team som skal gi integrert og langvarig behandling til ungdom med store og

sammensatte behov» (NAPHA, 2022). En av grunnpilarene i FACT-modellen å gi oppsøkende og ambulant behandling på den unges egne arena, støtte opp under sosial inkludering, kulturdeltakelse og nettverksbygging. I tråd med idealer om medbestemmelse og deltakelse skal tiltak bygge på ungdommenes egne ønsker, behov og ressurser.

I innlegget presenterer vi eksempler fra praksis, forslag til hva musikkterapeutens ulike roller kan være, hvilke funksjoner som må fylles og i hvilke tverrfaglige tverrsektorielle sammenhenger musikkterapeuten kan inngå i med tanke på å lykkes i arbeidet. Vi forslår ulike strategier for å forske på sammenhenger der musikkterapi blir brukt i ambulerende arbeid med unge.

Respons på foredraget

Kenneth Dybdahl, medlem av Polyfons Erfaringspanel, har jobbet som miljøarbeider i Oslo kommune og videre som erfaringskonsulent ved FACT Ung St. Hanshaugen og for tiden Grünerløkka. Vært med i diverse kompetansegrupper knyttet til recovery-orientering og bruker dette aktivt i arbeid. Medlem av ARRIMT (Alliance for Recovery Research in Music Therapy) som formidler av musikkterapi med brukererfaring. Medvirker i et forskningsprosjekt om musikkterapi ved avhengighetsproblematikk. Bruker musikk aktivt i møte med brukere og ved egen interesse.

Referanser

Bakken, A. (2022). Ungdata 2022. Nasjonale resultater. NOVA Rapport 5/22. Oslo: NOVA, OsloMet

Goldblatt, P., Castedo, A. Allen, J., Lionello, L., Bell, R., Marmot, M., Heimburg, D., Ness, O. (2023). Rapid Review of Inequalities in Health and Wellbeing in Norway since 2014 - Institute of Health Equity. *Institute of Health Equity*, 2014, www.instituteoftheequity.org/resources-reports/rapid-review-of-inequalities-in-health-and-wellbeing-in-norway-since-2014.

Krüger, V. (2020). *Music therapy in child welfare: Bridging provision, protection, and participation*. Barcelona Publishers.

NAPHA, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (18/02/2022, oppdatert 25/04/2023). *FACT ung*. <https://napha.no/content/25498/fact-ung>

Samproduksjon mellom fag og erfaringskompetanse. Hva og hvorfor?

Plenumsforedrag

15.40-16.15, Mimes Brønn

Foredragsholdere

Foto: privat.

Kristina Bakke Åkerblom tar en doktorgrad ved Høgskulen på Vestlandet i innovasjon, og har tidligere jobbet som psykologspesialist og leder.

Foto: privat.

Torbjørn Mohn-Haugen er generalsekretær i den nasjonale interesseorganisasjonen for erfaringskonsulenter, Erfaringsentrum, og har tidligere jobbet som erfaringskonsulent i Oslo kommune.

Sammendrag

Vi vil belyse hva samprodusert forskning er, eller kan være. Og vanlige argumentasjoner for hvorfor det bør gjøres. Deretter vil vi beskrive noen prosesser vi har hatt i samarbeid om forskning de siste årene, og løfte frem noen av diskusjonene om muligheter, og metodiske og etiske refleksjoner som ble gjort underveis i forskningsprosessen. Vi diskuterer samprodusert forskning sitt potensiale, og mulige fordeler og ulemper for akademiske forskere og dem som deltar som brukermedvirkere løftes frem.

Referanser

Åkerblom, K.B. & Mohn-Haugen T. (2023). *Erfaringskonsulenten - Roller, funksjoner og medvirkning*. Fagbokforlaget.